

педагогічно орієнтовану еколого-валеологічну діяльність, спрямовану на збереження здоров'я та охорону довкілля в умовах загострення екологічної ситуації, здійснення еколого-валеологічного навчання і виховання школярів.

Список використаних джерел

1. Бондаренко О. М. Формування валеологічної компетентності студентів педагогічних університетів у процесі професійної підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Олена Миколаївна Бондаренко. – Київ. 2008. – 20 с.

2. Куриленко Н. В. Поняття про екологічну компетентність, її структуру та умови формування у процесі навчання фізики учнів основної школи /Н. В. Куриленко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 3 : Фізика і математика у вищій і середній школі. 2013. – Вип. 12. – С. 30-38. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_3_2013_12_7.

3. Науменко Г. Г. Освіта як системний чинник формування екологічної культури майбутніх вчителів: автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.10 / Г. Г. Науменко ; Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2009. – 20 с.

4. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн / О. І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / За заг.ред. О. В. Овчарук. – К.: КІС. 2004. – С. 16-25.

5. Пруцакова О.Л. Сутність та види екологічної компетентності особистості / О.Л. Пруцакова // Збірка наук. праць. — К.: Лаура, 2005. — № 8. — С. 16—19.

УДК 378:373.3.011.3-051 (043.2)

Кайс І.І.

студентка ПО-1м, ОС «магістр», МДУ,

Кузьма-Качур М.І.

к.п.н., доц., доц. кафедри ТМПО, МДУ

НАПРЯМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У сучасних умовах розбудови держави, реформування системи освіти на гуманістичних та демократичних засадах суспільство не завжди влаштовує існуючий рівень готовності випускників закладів вищої освіти. Перед закладами вищої освіти гостро постала проблема вдосконалення роботи педагогічних навчальних закладів усіх рівнів акредитації щодо підготовки майбутніх учителів початкових класів. Сучасний вчитель початкової школи повинен виділятися високим рівнем професіоналізму, творчої активності, комунікативними якостями. Підвищення якості підготовки майбутніх учителів початкових класів у професійному та соціокультурному аспектах окреслені в

низці нормативно-правових документів. Для обґрунтування основних напрямів підготовки майбутніх учителів початкової школи уточнимо сутність поняття «професійна підготовка».

У сучасному тлумачному словнику української мови поняття «професійна підготовка» трактується як «формування і розвиток в особистості тих психологічних якостей, знань, умінь і навичок, які необхідні для успішної роботи в цій професії» [1, с. 693].

Підготовка майбутніх учителів початкових класів до професійної діяльності передбачає, на думку Н. Гузій, формування певних особистісних новоутворень, які представляють професійно-педагогічну культуру та професійну компетентність педагога й визначають успіх і якість педагогічної діяльності [2, с. 56].

О. Савченко виокремлює основні напрями підготовки майбутніх учителів початкових класів, враховуючи компетентісну спрямованість нових навчальних програм для початкової школи: загальнопедагогічний, професійно-особистісний, гуманітарний, культурологічний [3, с. 42].

Одним із найважливіших компонентів підготовки майбутніх учителів початкових класів є загальнопедагогічна, основною метою якої є формування вчителя, який володіє основами педагогічної теорії і загальними практичними вміннями й навичками як показником здатності застосовувати теоретичні знання в практичній професійній діяльності. Загальнопедагогічна підготовка забезпечує формування в майбутніх учителів початкових класів системи загальнопедагогічних знань і вмінь, розвиток педагогічного мислення, формування професійно-педагогічних якостей особистості, здійснюючи координацію всіх ланок професійно-педагогічної підготовки студентів педагогічного факультету. Значущість загальнопедагогічної підготовки полягає в тому, що вона надає цілісності та специфічної професійної спрямованості всій системі професійної підготовки вчителя.

Продуктом гуманістичної підготовки є культурна людина, моральна особистість, творча індивідуальність, соціально компетентний громадянин, професійно компетентний фахівець, відкритий до творчого діалогу з іншими етнокультурами. Д. Пащенко зазначає, що важливим складником культурологічної підготовки педагога є формування педагогічної культури вчителя, яка є інтегральною характеристикою педагогічного процесу, що охоплює єдність безпосередньої діяльності людей із передання накопиченого соціального досвіду та результати цієї діяльності, закріплені у вигляді знань, умінь, навичок і специфічних інститутів такого передання від одного покоління до іншого [4, с. 23].

Науковець стверджує, що естетична спрямованість професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів реалізується шляхом організації навчальної діяльності згідно з принципами культуровідповідності, суб'єктності, ціннісної орієнтації, гуманізації та гуманітаризації, естетизації, креативності [4, с. 10].

Теоретичні засади формування етичної компетентності майбутніх учителів початкових класів досліджувала Л. Хоружа. Вона виокремила такі педагогічні

умови естетичної спрямованості професійної підготовки педагога: усвідомлення сутності естетичної спрямованості; реалізація сукупності принципів, що забезпечують естетичну спрямованість; естетична спрямованість діяльності студентів у процесі професійної підготовки; врахування вікових та індивідуальних особливостей студентів (сформованості особистісних якостей, системи ціннісних орієнтацій) і художніх інтересів (жанрових, творчих), розвитку естетичних потреб особистості студентів; розвиток вищої (естетичного) рівня сприйняття прекрасного [5, с. 11-12].

Значущою є естетична складова підготовки майбутніх учителів початкової школи, що забезпечує осмислення змісту і форм майбутньої професійної діяльності (оволодіння методами пізнання і фундаментальним знанням, які дають свободу в отриманні та використанні нових знань; досвід творчої дії й естетичної активності на основі відповідального вибору; комунікативну перспективу та взаємодію).

Важливо, щоб процес підготовки майбутніх учителів початкових класів здійснювався в умовах поєднання та взаємодії духовної культури й педагогіки, що забезпечує формування у студентів психологічної, теоретичної і практичної готовності до роботи з молодшими школярами.

Готовність вчителя до професійної діяльності має інваріантні характеристики:

- самообґрунтування своїх дій, самореалізація на основі внутрішньої професійної мотивації;
- постійний пошук альтернатив чинній практиці освіти і виховання;
- визначення цілей та їх реалізація на підставі авторської моделі освіти і виховання;
- спільне з учнями осмислення (наділення змістом) елементів змісту освіти;
- внесення авторських елементів у зміст освіти і виховання;
- рефлексія власної особистісної та професійної поведінки;
- відповідальність за прийняті рішення;
- приймання або неприймання форм діяльності чи спілкування з позицій свого педагогічного ідеалу;
- орієнтація на діалог та самозмінювання в процесі педагогічного спілкування.

Таким чином, підготовка майбутніх учителів початкової школи – це процес засвоєння теоретичних і практичних навичок, формування необхідних психологічних якостей особистості педагога, що сприяють самореалізації й усвідомленню сенсу отриманих знань.

Список використаних джерел

1. Сучасний тлумачний словник української мови: 100000 слів / укл. Н. Кусайкіна, Ю. Цибульник; за заг. ред. В. Дубічинського. – Харків : «Школа», 2009. – 1008 с.
2. Гузій Н. Людиновимірність методологічної бази педагогічного професіоналізму як запорука успішної розбудови особистісно зорієнтованої освіти /Н. Гузій // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Сер.: Педагогіка. – 2013. – № 2 (11). – С. 53–60.

3. Савченко О. Компетентнісна спрямованість нових навчальних програм для початкової школи / О. Савченко // Гірська школа українських Карпат. – 2015. – № 12–13. – С. 39–50.
4. Пашенко Д. Формування готовності майбутніх учителів початкових класів до гуманістичного виховання учнів : автореф. дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / Д. Пашенко; Національний педагогічний ун-т імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2006. – 37 с.
5. Хоружа Л. Теоретичні засади формування етичної компетентності майбутніх учителів початкових класів : автореф. дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / Л. Хоружа ; Інститут педагогіки АПН України. – Київ, 2004. – 45 с.

УДК 371.134:373.3

Молнар Т. І.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики початкової освіти
Мукачівського державного університету

ФОРМУВАННЯ КРОС-КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Трансформаційні зміни, які відбуваються сьогодні в українському суспільстві, актуалізують питання взаємодії в крос-культурному суспільстві. Проблема організації соціокультурного життя у крос-культурному середовищі є однією із найактуальніших для сучасного людства, причому такою, що стосується існування різних цивілізацій, країн, етнічних і соціальних груп і, в решті-решт, кожної окремої особистості. З огляду на це, перед вітчизняною освітою постала потреба забезпечення гармонійного співіснування представників різних культур у закладах освіти, налагодження їх ефективної взаємодії в крос-культурному середовищі.

У контексті дослідження важливе значення мають наукові розвідки в галузі загальної полікультурної освіти (Т. Клінченко, Є. Ковальчук, Р. Кузнєцова, Т. Стефаненко, Л. Супрунова); дослідження освітнього середовища як крос-культурного (Є. Бондаревська, М. Гоманн, Ю. Давидов, Г. Дмитрієв, Д. Ларчер, О. Сухомлинська); підготовки вчителя до роботи в крос-культурному середовищі школи (І. Антонюк, Р. Баяновська, Н. Бордовська, А. Джуринський, З. Малькова, Л. Супрунова, Н. Якса). Вивчення зарубіжного досвіду теорії і практики полікультурної освіти висвітлено в працях Я. Гулецької, О. Джуринського, О. Івашко, О. Мілютіної, О. Слоньовської та ін.

Модернізація процесу професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи відбувається в умовах соціальної реформи суспільства, яка вимагає зміни пріоритетів у системі професійної підготовки та ставить нові вимоги до ідеалу сучасного педагога як «Людини культури».

Особливості розвитку і функціонування освітньої системи залежать і визначаються особливостями культурного та соціального контекстів, так як

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>